

2006-11-10

Till: Sophie Ljungberg
Miljösamordnare
Statens strålskyddsinstitut

Synpunkter från Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, på SSI:s miljömålsarbete efter andra referensgruppsmötet

Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, deltar i Statens strålskyddsinstitut, SSI:s, referensgrupp för arbetet med framtagandet av nya delmål under miljömålet "säker strålmiljö". MKG har följande synpunkter efter det referensgruppsmöte som ägde rum den 31 oktober 2006:

1. MKG är medveten av behovet av att ange tidpunkter för mål och delmål. MKG vill markera att när ett datum anges för när det ska finnas ett helt slutförvarssystem för radioaktivt avfall eller ett slutförvarssystem för använt kärnkraftsbränsle finns en risk för att en situation kan uppstå där målet används i en argumentation för att en snabb lösning måste till. Om detta innebär att alternativa metoder och lokaliseringar som skulle kunna vara långsiktigt miljömässigt bättre avvisas av tidsskäl blir resultatet att det övergripande målet säker strålskydd för kommande generationer inte blir uppfyllt. Det är viktigt att mål och delmål inte kommer att strida mot det övergripande målet om att vi ska nå ett hållbart samhälle och att detta ska gälla även på mycket lång sikt. För att försäkra sig om att system för kärnavfallshantering inte blir framstressade av specificerade datum bör detta vara tydligt i förarbeten och inledande förklarande texter.
2. Synen på miljön har förändrats mycket de senaste 30 åren. På 70-talet fanns det en acceptans för att miljögifter direkt späddes ut i naturen. Idag är det inte en accepterad metod för att bli av med miljögifter. Sannolikt kommer vi att uppfatta olika miljöproblem på ett annat sätt även i framtiden. En trolig utveckling är att kriterierna för vad som är acceptabla risker skärps ytterligare. Därför anser MKG att miljömålsformuleringar bör ta hänsyn till att synen på miljö kan förändras och inte endast basera sig på hur det ser ut idag. Ett exempel är att slutförvarssystem för högaktivt kärnavfall och tungmetaller idag föreslås där det finns långsiktiga

risker för kontaminering av grundvattnet. Detta kan komma att var uteslutet i framtiden. En sådan diskussion kan föras i de inledande texterna till miljömålen.

3. MKG anser att det är viktigt att framtida strålskyddskriterier inte är lika fokuserande på människan som de nuvarande utan i högre grad även fokuserar på djur och övrig natur. Detta kan anges i inledande texter till målen.

4. MKG anser att det är viktigt att andra hälsoeffekter än de som nu oftast uppmärksammas från joniserande strålning utreds. Sådana effekter kan vara t.ex. effekter på immunförsvaret och på hjärt- och kärlsystemet. Det finns indikationer på att sådana effekter observerats som ett resultat av Tjernobylolyckan. Att känna till alla risker som joniserande strålning kan ge är bl.a. viktigt inför ett val av slutförvarsmetod av använt kärnbränsle. Detta kan nämnas som en försiktighetsprincip i de inledande texterna till målen,

5. Betydande ansträngningar bör ges åt arbetet att beskriva långsiktiga radiologiska risker för framtida generationer (människor och miljö) från ett slutförvar och annan strålande verksamhet. Under inga omständigheter får gränsvärden m.m. anpassas till vad som är möjligt att nå jämfört med vad som är det önskvärda i ett ekologiskt och socialt hållbarhetsperspektiv. Det finns ett samtida avskräckande exempel från USA när gränsvärden har ändrats för att beräkningarna av utsläpp för det planerade slutförvaret av använt kärnkraftsbränsle i Yucca Mountain skulle hamna under gränsvärdet. En sådan utveckling kan bli aktuell även i Sverige om kärnkraftsindustrin får svårigheter att möta de kriterier som finns för ett slutförvar av använt kärnkraftsbränsle. Vikten av att kriterierna snarare kan komma att skärpas än uppluckras kan diskuteras i de inledande texterna till miljömålen.

Vänliga hälsningar,

Lisa Hedin, MKG
lisa.hedin@mkg.se
070-482 31 20